

Streszczenie

„Osobowościowe i temperamentalne uwarunkowania wypalenia zawodowego trenerów piłki nożnej”

Karolina Dyrła-Mularczyk

Wypalenie zawodowe to problem dotyczący pracowników różnych profesji, znany w naukowej literaturze od kilkudziesięciu lat. Syndrom wypalenia zawodowego spotykany jest także w świecie sportu. Trenerzy piłki nożnej funkcjonują w ciągłym napięciu i presji odbioru społecznego, funkcjonują w środowisku, w którym przyświeca rywalizacja. Łączą w sobie różne role zawodowe, zmagają się z problemami natury finansowej, są obciążeni pracą na kilku etatach. Trenerzy piłki nożnej przez wzgląd na specyfikę swojej pracy stają się wyjątkowo narażeni na pojawienie się objawów wypalenia zawodowego. Obok czynników sytuacyjnych istnieją także czynniki intrapsychiczne, które również mogą zwiększać ryzyko wypalenia zawodowego.

Celem pracy było rozpoznanie skali zjawiska wypalenia zawodowego wśród trenerów piłki nożnej i rozpoznanie jego osobowościowych i temperamentalnych uwarunkowań. Celem pracy była także charakterystyka właściwości osobowościowych i temperamentalnych trenera piłki nożnej, a także adaptacja narzędzia *Coach Burnout Questionnaire*.

Udział w badaniu wzięło 80 trenerów piłki nożnej - 73 mężczyzn i 7 kobiet. Średnia wieku w badanej grupie to 29,5 roku. Najmłodszy z badanych miał 19 lat, a najstarszy 72 lata. Staż pracy plasował się między rokiem pracy w charakterze trenera, a 41 latami. Średnia ilość godzin poświęcona trenowaniu podopiecznych to blisko 7 godzin. Większość trenerów pracowała w dziecięcych i młodzieżowych szkołach sportowych. W badaniu wykorzystano kwestionariusze: NEO-FFI do badania osobowości, FCZ-KT do badania temperamentu i adaptowany kwestionariusz CBQ do badania poziomu wypalenia zawodowego. Analizy uzyskanych wyników przeprowadzono w programie SPSS 20.

Adaptowane narzędzie *Coach Burnout Questionnaire* okazało się rzetelne ($\alpha = 0,9$) i trafne. Wśród trenerów piłki nożnej przeważają osoby ekstrawertywne, o wysokiej zwawości, a także o niskiej neurotyczności, perseweratywności, reaktywności emocjonalnej i wrażliwości sensorycznej. Wypalenie zawodowe rozpoznano u 8 trenerów piłki nożnej, a u 12 stwierdzono ryzyko wypalenia zawodowego. Determinantami wypalenia zawodowego

okazały się być: neurotyczność ($r=0,47$; $p<0,001$), ekstrawersja ($r=0,45$; $p<0,05$), ugodowość ($r=0,5$; $p<0,05$), zwawość ($r=0,699$; $p<0,001$), perseweratywność ($r=0,556$; $p<0,05$), aktywność ($r=0,72$; $p<0,05$), reaktywność emocjonalna ($r=0,546$; $p<0,05$) i wytrzymałość ($r=0,564$; $p<0,05$).

Badanie potwierdziło obecność zjawiska wypalenia zawodowego wśród trenerów piłki nożnej w Polsce. W związku z obserwowaną skalą zjawiska kluczowym jest wdrożenie zasad profilaktyki wypalenia, ze szczególnym uwzględnieniem wdrożenia zasad work-life balance, które pozwoliłyby na zachowanie właściwej równowagi między funkcjonowaniem zawodowym w sporcie a życiem prywatnym.

Słowa kluczowe: wypalenie zawodowe, sport, piłka nożna, trenerzy, osobowość, NEO-FFI, temperament, FCZ-KT, CBQ

Poznań, 5 stycznia 2018r.